

KRONIEK

SOCIALE ZEKERHEID

Met deze enkele bladzijden wensen wij U een inzicht te brengen in de rechtsleer die in het kader van de sociale zekerheid, sinds januari 1966 in de belgische tijdschriften is gepubliceerd geworden. Wij hebben helemaal niet de pretentie U een volledig beeld op te hangen van deze rechtsleer ; het was slechts onze bedoeling een eerste poging te wagen voor een nieuwe kroniek van JURA FALCONIS en een inleiding te schetsen voor oningewijden.

BELGISCH TIJDSCHRIFT VOOR SOCIALE ZEKERHEID.

Januari 1966 : Nr 1.

J. A. E. Moerman : De farmaceutische sektor in de Z.I.V. (blz 43-55). Na een opsomming van de wettelijke beschikkingen welke de farmaceutische sektor van de Z.I.V. beheersen en de vermelding van het K.B. van 24-12-63 waarin de uitvoering van voornoemde beschikkingen geregeld wordt, behandelt schrijver de twee grote groepen van farmaceutische produkten zoals in de wet van 9-8-63 onderverdeeld, nl. magistrale bereidingen en specialiteiten.

Verder worden de afleveringsvoorwaarden voor elke groep geneesmiddelen afzonderlijk besproken. Het besluit geeft de oorzaken van de grote veranderingen waaraan de farmaceutische sektor de laatste jaren onderhevig is geweest : de zeer snelle evolutie van de farmakologische en farmakoterapeutische research : de maatregelen getroffen door het K.B. van 20-8-55 en 6-4-60 en de wet van 9-8-63.

Februari 1966 : nr 2.

Over de sociologische aspecten van de sociale zekerheid (S.Z.) werd een reeks uiteenzettingen gehouden op de studiedag van 28-1-1966, ingericht door het Ministerie van Sociale Voorzorg. In 1964 werden de economische en financiële aspecten, in 1965 de juridische aspecten behandeld. In 1967 zou men de administratieve aspecten belichten.

G. Wunsch : De demografische factoren en de sociale zekerheid (blz. 151-177).

In dit artikel behandelt de heer Wunsch het verband tussen de demografie en de S.Z. in de sectoren van de rustpensioenen en van familiale prestaties. Het eerste deel benadrukt het belang van het probleem van de geleidelijke toenemende vergrijzing van de bevolkingsstructuur die noodzakelijk tot gevolg heeft dat de druk van de pensioenlast zwaarder weegt op de actieve bevolking. Die stelling wordt toegelicht met tabellen over de evolutie van de bevolkingsstructuur naar de leeftijd en de evolutie van het aantal bijdrageplichtigen en pensioengerechtigden. Wunsch toont op eenvoudige maar klare wijze de gevolgen van een verandering van de leeftijdsstructuur van de bevolking op de last van de ouderdomspensioenen aan.

In het tweede deel snijdt schrijver het probleem aan van de weerslag van een wijziging in de regeling voor familiale prestaties op de vruchtbaarheid van de bevolking. Na een schets van de evolutie van de regeling voor familiale prestaties, onderzoekt schrijver nader de stijging van het geboortecijfer in het jaar 1959, stijging die door sommige auteurs wordt toegeschreven aan de verbetering van de schaal van het kraamgeld en de kinderbijslag, die in 1957 tot stand kwam. Steunend op tal van sociale-zekerheidsstatistieken komt hij tot de vaststelling dat het geboortecijfer van 1959 niet tot grondslag kan strekken voor het leggen van een oorzakelijk verband tussen familiale prestaties en de vruchtbaarheid. Op het artikel volgen dan nog enkele tabellen ter illustratie.

Maart 1966 : nr. 3.

G. Van Parys : De technieken van de sociale wetenschappen en de sociale zekerheid. Teoretische beschouwingen. (blz. 277-282).

H. Van Parys : Konkrete toepassing. (blz. 283-290).

Schrijver onderzoekt het aanwenden van de methoden en de technieken van het sociografisch onderzoek bij het bepalen van de sociale politiek. Dit is niets nieuws, denken we maar aan de surveys of sociale enquêtes uit de 19e eeuw over de sociale wantoestanden. Ook het budgetonderzoek dateert uit die periode. Door deze methodologisch

ekstensief opgevatte surveys kon men toen reeds de oorzaken van de wantoestanden nagaan.

De laatste jaren werden perspectieven geopend voor nieuwe methoden en technieken. Hier denkt schrijver aan de methodologische ontwikkeling van de sociologie : door de opbloei van de wetenschappen wordt de weg geopend naar een intensieve methode met tests, vragenlijsten, interviews, etc... Maar vooral zijn de problemen van sociale politiek geëvolueerd van globaal naar specifiek. Hier kan men het « field research » of het intensief onderzoek van een bepaald proces niet meer missen. Een paar voorbeelden waar het intensief sociografisch onderzoek een bijdrage kan leveren voor de S.Z. : sociale woningbouw, arbeid van gehuwde vrouw, vakantiebesteding bij loon- en weddetrekenden... Steller besluit dat intensieve en ekstensieve methode niet elkaars tegengestelden zijn doch elkaar aanvullen : de algemene enquête brengt een globaal beeld, het intensieve onderzoek diept een bepaald punt uit.

In het tweede deel wordt een konkrete toepassing gegeven nl. een analyse van gezinsbudgetten.

G. Spitaels : Sociale zekerheid en drukingsgroepen (blz. 291-309).

In een eerste deel wordt gehandeld over de bepalingen van de drukingsgroepen, de verschillende redenen van hun huidig dynamisme en hun houding tegenover de autoriteit.

Wat hun gerichtheid op het stuk van de S.Z. betreft stelt schrijver vooreerst een streven naar verruiming van het toepassingsgebied en de uitbreiding van de sociale zekerheidsprestaties vast. Naast dit streven naar gelijkschakeling bestaat er ook een bevestiging van de onderscheiden stratifikaties : nl. de tendens tot een zeker partikularisme der S.Z. Dit komt tot uiting vooral in de beroepsverbondenheid en in het toekennen van speciale voordelen aan leden van vakorganisaties. Soms is het partikularisme gewenst maar zeker mag het niet veralgemeend worden. Terloops haalt schrijver nog een derde tendens aan : de financiering door middel van de belastingsopbrengst te verzekeren.

In zijn derde deel breekt de heer Spitaels een lans voor een overleg beleid op het stuk van de S.Z. Er dient meer overleg gepleegd en minder aan de druk der omstandigheden toegegeven. Ten slotte is een institutionalisering te wensen om de harmonisering van de private en openbare programmaties te bevorderen.

April 1966 : nr. 4.

P. Delannoo : De internationale normen van de sociale zekerheid. (blz. 421-436).

De auteur wijst op het belang van de regelen die door internationale organismen aan de diverse landen worden voorgeschreven of aanbevolen. Als voornaamste instellingen noemt hij :

1. De internationale arbeidsorganisatie : vooral de konventie van 1952 is van belang : haar inhoud, werking, toepassingsgebied en het bedrag der uitkeringen worden in grote lijnen aangegeven.

Vervolgens gaat schrijver na welke de invloed geweest is van de aktie van de I.A.O. op het punt van de S.Z. Afgezien van de juridische invloed is er een niet te verwaarlozen sociologische invloed : reeds bij de voorbereiding en bij de goedkeuringsprocedure vind hij de sociologische faktor terug. De grote moeilijkheid in de I.A.O. is de samenstelling uit de meest verschillend ontwikkelde landen.

2. de raad van Europa : heeft in een europese sociale zekerheidskode hogere normen aangelegd dan de I.A.O. Naast deze kode werd een protokol opgesteld dat nog hogere eisen stelt. Toch zijn deze teksten slechts voor enkele landen een stimulans. Hun voornaamste doel is de lid-staten dichter bij elkaar te brengen : dus politiek.

3. de E.E.G. heeft ook een sociale taak. Sinds 1962 schijnt ze daartoe vastbesloten. Deze aktie is sterk economisch en politiek gekonditioneerd.

P. Minon : Culturele grondslagen van de sociale zekerheid. (blz. 437-448).

Schrijver gaat uit van de vaststelling dat een sociale instelling niet kan bestaan zonder voedingsbodem in de kultuur en stelt zich de vraag in welke mate in België de sociale zekerheidsregeling overeenstemt met de fundamentele kenmerken van onze maatschappij in kultureel opzicht.

De S.Z. vraagt steeds meer samenwerking van de bevolking om haar doel te verwezenlijken : sommige behoeften dekken van personen en gezinnen. Steller wijst er op dat de bijdrage van de gemeenschap groter wordt : misschien is dat de voorbode van een nieuw economisch bestel, waarin salariaat wordt afgeschaft en elkeen recht op prestaties krijgt in overeenstemming met zijn behoeften. Anderzijds is het nodig dat de stijging van de uitgaven een verbetering betekent van de prestaties.

Ten slotte gaat Minon de verhouding na tussen de sociale zekerheid en de verbruikers. Hij doet een oproep tot deelneming van de burgers en een vereenvoudigde administratie.

Mei 1966 : nr 5.

P. Schoetter : Sociale zekerheid en Openbare onderstand. (blz. 499-559).

Na een omschrijving van de methode van het onderzoek, een deel waarin de S.Z. en de openbare onderstand in hun sociale en historische kontekst worden geplaatst, en een opsomming van de resultaten van het onderzoek, besluit steller dat er inderdaad nog « arme mensen » zijn. Hij vraagt zich af of de armoede niet de tol is die moet betaald worden voor het gemeenschappelijk welzijn.

Wat betreft de verhouding tussen de S.Z. en de openbare onderstand, constateert de auteur dat de O.O. niet dezelfde bijval geniet bij het publiek als de S.Z. Men kan zich dan afvragen waarom de K.O.O. nog bestaat. Beide instellingen verschillen echter grondig : de K.O.O. is minder globaal dan de S.Z. en richt zich meer naar het individu. Ze moet een soort aanvulling zijn op de S.Z., maar anderzijds zal de taak en de invloedssfeer van de K.O.O. ook verruimd moeten worden tot een soort algemene sociale dienst.

Juni-Juli 1966 : nr 6-7.

E. Creutz : Demografische evolutie en kinderbijslag in België. (blz. 659-725).

Het doel van het onderzoek was na te gaan in welke mate de evolutie van de kinderbijslag het vruchtbaarheidscijfer in België heeft beïnvloed.

Uitgaande van een historisch overzicht betreffende het toekennen van kinderbijslag, de bedragen toegekend als kraamgeld en kinderbijslag, de evolutie van de globale uitbetalingen sinds 1945, tracht de schrijver de korrelatie na te gaan tussen het verhogen van de prestaties en de vruchtbaarheid. Deze korrelatie wordt door schrijver weerlegd, als basis van vaststellingen in 1957 en '59 gedaan. De verhoging van het aantal geboorten was toen te wijten aan een vermeerderen van het aantal gerechtigden en was ook een algemeen europees verschijnsel.

Gezien de verschillende systemen in het buitenland en een gelijklopende evolutie wat betreft het aantal geboorten schijnt dus een oorzakelijk verband niet bewezen te zijn, wat echter niet zou betekenen dat kinderbijslag geen invloed zou hebben op de vruchtbaarheid.

Augustus 1966 : nr. 8.

A. Delpérée : De sociale zekerheid en de nationale ekonomie. (blz. 831-854).

In een eerste deel constateert schrijver, aan de hand van de inkomsten en uitgaven van de S.Z. en het nationaal inkomen, dat in verhou-

ding de uitgaven van de S.Z. sneller stijgen, dit ten gevolge van de evolutie van de bevolking, de stijging van de globale loonsom en de mogelijkheid tot verhoging der bijdragen.

Daarna gaat steller de evolutie en de doeltreffendheid van de S.Z. na. Het doel ervan ziet hij in het herverdelen van het N.I. Het stelsel van deze sekundaire herverdeling is zeker onvoldoende gekend. In elk geval zijn de werknemers niet meer de enige belanghebbenden en gebeurt de herverdeling niet in één richting.

Tot slot juicht schrijver de inspanning toe van de laatste jaren onder de vorm van onderzoeken en vooruitzichten.

Als konklusie stelt hij dat de S.Z. haar doel niet volledig heeft bereikt ; dat men gedwongen is tot bepaalde aanpassingen : de dubbele bijdrage moet vervangen worden door een inhouden op het globale loon ; op bepaalde domeinen moet de fiskaliteit vergroten ; de rijks-tegemoetkoming mag niet automatisch zijn, maar wel op grond van de behoeften.

A. Trine : Het pensioen van de zelfstandige arbeider in België. (blz. 855-888).

Na een uitvoerig historisch overzicht van de wetgeving op dat punt, geeft steller een bespreking van de huidige wetgeving. Het doel van de wet van 31-9-63 was : de grondslag te leggen voor een financiële sanering ; verhoging van sociale voordelen en technische verbeteringen. In een derde deel wordt een overzicht gegeven van de administratieve diensten : taak van het ministerie van Middenstand, Rijksdienst voor pensioenen der zelfstandigen en vooral de pensioenfondsen (werking en betekenis).

September 1966 : nr. 9.

G. Magrez-Song : Het rechtsstatuut van de vrouw in het sociaal recht. (blz. 951-980).

Uit dit artikel nemen we slechts het derde deel, dat handelt over de wetsbepalingen, eigen aan de vrouwen in de S.Z.

Schrijfster handelt eerst over de kinderbijslag en merkt o.a. op dat deze wordt uitbetaald aan wie het kind werkelijk grootbrengt. Ook worden de rechthebbenden opgesomd. Daarna volgen enkele specifieke bepalingen voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Na enkele voorschriften voor werkneemsters in geval van zwangerschap en rust bij de bevalling, wordt er op gewezen dat de leeftijdsgrens behoudens enkele uitzonderingen vastgesteld is op 60 jaar (voor mannen 65). In sommige gevallen kunnen arbeidsters aanspraak maken op de zg. « voortgezette verzekering ».

Voor de rubriek werkloosheid en tewerkstelling en deze van de jaarlijkse vakantie dient vooral vermeld dat periodes van zwangerschap en bevalling met werkelijke werkdagen worden gelijkgesteld. Voor de ouderdomspensioenen geldt principieel het statuut van de werklieden en de bedienden. Alleen enkele opmerkingen over leeftijdsgrens, vaststellen van pensioenbedrag en bevallingsperiodes. De gehuwde vrouw is tenslotte bekwaam zelf te beschikken over de haar verschuldigde sociale-zekerheidsprestaties (behalve voor pensioenen en kinderbijslag).

Uit de kanttekeningen van dit september-nummer halen we nog het interessante « toezicht op de familiale prestaties en op de overige sociale uitkeringen ». (Michaux).

Aangezien men er wenst over te waken dat de uitbetalingen van de kinderbijslag hun juiste bestemming zouden krijgen, en aangewend worden in het belang van het kind, heeft de wetgever, naar een frans voorbeeld, de jeugdrechtbank de bevoegdheid gegeven een persoon aan te duiden voor ontvangst en uitgave van deze gelden. Anderzijds heeft de wetgever toch zo weinig mogelijk willen tornen aan de rechten van de ouders.

Oktober 1966 : nr. 10.

G. Perrin : De sociale zekerheid als mythe en als werkelijkheid. (blz. 1069-1106).

Schrijver acht het ogenblik gekomen zich te bezinnen over het sociale-zekerheidsbegrip waarop zoveel realisaties gebaseerd zijn. In een eerste punt behandelt hij het doktrinaal concept van de S.Z., zoals geformuleerd in het verslag Beveridge ; in een tweede handelt hij over de evolutie der bestaande regelingen ten aanzien van het doktrinaal concept en hij eindigt met een blik op de toekomst.

Met zijn verslag heeft Lord Beveridge iets nieuws gebracht in de wereld van de S.Z. Hij doet dit begrip steunen op drie essentiële beginselen : universaliteit, eenheid en integratie.

De universaliteit slaat zowel op de personen als op de eventualiteiten welke vroeger door de sociale verzekeringen werden geregeld.

De eenheid van regeling houdt verband met de bescherming : de verstrekkingen worden zonder onderscheid naar het inkomen toegekend als tegenprestatie voor een uniforme bijdrage. Het integratieprincipe tenslotte getuigt van een juist inzicht in de evolutie van de industriële maatschappij.

Steller toont verder aan dat het Beveridge-concept veralgemeend en aangepast werd door tussenkomst van de I.A.O. langs twee van haar aanbevelingen welke zich inspireerden op de idee van universaliteit en eenheid ; hij wijst er eveneens op dat deze aanbevelingen zelfs een aanvulling zijn van het Beveridge-verslag.

Daarna behandelt hij de evolutie der regelingen ten aanzien van het doktrinaal concept van de sociale verzekering uitgaande van de drie basiselementen. Hij stelt een tendens vast van uitbreiding der bescherming tot een ruimere kring van personen. Eenzelfde tendens stelt hij ook vast bij de uitbreiding van de gamma der eventualiteiten alhoewel het principe van de universaliteit daar niet met dezelfde scherpte naar voor treedt.

Op het vlak van de eenheid van bescherming lijkt de evolutie van de S.Z.-regelingen veel minder duidelijk afgetekend : men heeft steeds nieuwe verzuchtingen en realisaties. Ook op het administratieve vlak heeft de evolutie niet de voorgestelde lijn gevolgd : er zijn hier verschillende methodes ontstaan.

De integratie van de S.Z. kan zowel beoordeeld worden vanuit financiële als administratief oogpunt. De wijze van financiering en de manier van deelname aan het beheer zijn voor schrijver een duidelijke aanwijzing van de werkelijke integratie van de S.Z.

In zijn besluit schetst Perrin de huidige stand van ontwikkeling van hoger genoemde principes, wijst andermaal op de moeilijkheden en aanpassingsproblemen van de S.Z. en geeft zijn eigen inzichten in deze evolutie.

November-december 1966 : nr. 11-12.

Van der Vorst : Begrip van « Hoofdzakelijke tewerkstelling » in de kinderbijslagregeling voor werknemers. (blz. 1235-1260).

Deze bijdrage behandelt art. 59 van de gekoördineerde wetten op de kinderbijslag. Dat art. wijst de personen aan die uitgesloten zijn van het recht op kinderbijslag nl. degenen die minder dan 100 dagen per jaar of 4 uur per dag werken. Het art. is lang op de achtergrond gebleven en zelden toegepast door de kinderbijslagfondsen daar deze zelden weigeren uit te betalen bij gebrek aan bewijs. Sociaal gezien zou het trouwens niet redelijk zijn de uitbetaling te schorsen tot op het ogenblik dat het bewijs wordt geleverd. Indien na de betaling blijkt dat art. 59 van toepassing was, is de betaling nooit verschuldigd geweest en dus terugvorderbaar. Men zal dus zoveel mogelijk moeten voorkomen, door een net van vermoedens, dat er betalingen worden gedaan die geen definitief karakter kunnen krijgen.

In dat verband wijdt de auteur tamelijk lang uit over het interessante begrip van de onverschuldigde betaling : hij stelt een diskrepantie vast tussen de juridische en de sociale eisen.

Hij verzet zich tegen de afschaffing van art. 59 en pleit voor een grondige hervorming ervan.

September-oktober 1966, nr. 5.

Moerman : De wet van 7 juli 1966 tot wijziging van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering. (blz 275-279).

In een tamelijk technisch gehouden uiteenzetting behandelt schrijver vooral de financiële aspecten van het vraagstuk.

De regering wenste in de nieuwe wet een financieel evenwicht te brengen in de sektor van de ZIV en tevens de normale werking te verzekeren van het stelsel.

November-december 1966, nr. 6.

S. Vandendriessche : De problematiek van het algemeen beheer in de sociale zekerheid. (blz. 354-361).

Uitgaande van de vaststelling dat er steeds meer parastatale instellingen komen in het kader van de S.Z., die steeds meer bevoegdheid krijgen onder een zeker centraal gezag, bespreekt schrijver achtereenvolgens het beheer, de organisatie, de koördinatie en de controle in de sektor van de S.Z.

Wat betreft het beheer worden de planningsopdrachten van de departementen, de parastatale instellingen en de drukkingsgroepen nader beschreven. In verband met de organisatie verdedigt de auteur de opvatting dat elke sektor der S.Z. moet beheerd worden door één enkele instelling. Inzake de samenstelling der beheerraden pleit hij voor een doorbreken van de pariteit van werkgevers en werknemers en een deelname van het staatsgezag. De koördinatie welke vooral moet slaan op de wetgeving wordt bemoeilijkt door de veelvuldigheid, de autonomie van de parastatalen, en de invloed van de politiek. Daar de controle beperkt is tot een administratief toezicht en slaat op een kompleks geheel van handelingen en instellingen, kan er hier van geen rationele controle van de minister sprake zijn : pas achteraf kan deze kennis nemen van bepaalde fouten. De drukkingsgroepen (vakbonden) zijn echter geen voorstander van een rationele controle.

Eerst worden enkele vroegere maatregelen van financiële aard onderzocht. Daarna gaat steller de verhoudingen na tussen de mutualiteiten en de verzekeringsinstellingen. De nieuwe wet laat immers toe dat er in de medico-mutualistische commissie een tweede stemming plaats

heeft met gewone meerderheid in beide groepen van vertegenwoordigers (vroeger steeds 3/4). Dit omdat niet kan worden aanvaard dat een kleine minderheid de werking van de commissie lam zou leggen. Daarna behandelt schrijver de artikelen die verband houden met de wijzigingen in de medische nomenklatuur, het financieel saneringsdoel en het aandeel van de verzekerde inzake farmaceutische verstrekkingen.

In een besluit stelt hij dat dit geen definitieve wet is voor de ziekteverzekering ; en dat deze wet een uitbreiding van bevoegdheid betekent voor de uitvoerende macht.

★